

Shetlands-Larsen

80 år i morgen

114806

Av Wibecke Lie, NTB

Jeg som skipper fikk medaljene, men det var mannskapene som gjorde meg fortjent til dem. Uten de karene jeg til enhver tid hadde om bord, hadde jeg aldri kunnet utføre de jobbene jeg gjorde, sier en av verdens mest dekorerte sjøoffiserer, Leif Andreas Larsen – mer kjent som Shetlands-Larsen – til NTB.

Torsdag 9. januar fyller han 80 år. Dagen feires på Costa Blanca i Spania, der han og hans kone Anna har tilbrakt mange vintre etter at de ble pensjonister. I sommerhalvåret bor de fortsatt i Bergen.

Larsens krigsinnsats er utførlig beskrevet i Frithjof Sælens bok «Shetlands-Larsen» som kom i 1947. Boka kom i et samlet opplag på nærmere 200 000 og er senere filmet.

Shetlands-Larsen er en beskjeden og fåmælt mann uten store ord. Fortsatt er det vanskelig å få ham til å fortelle om sine krigsbragder, det må andre gjøre. Sine 11 dekorasjoner (han husker knapt nok hvor mange det er) har han kun båret en gang – etter anmodning – i en lunsj med den britiske Lord Montgomery i Bergen.

– Den eneste utmerkelsen jeg ikke har fått er krigsmedaljen, men så har jeg aldri spurt etter den heller, sier han med et glimt i øyet.

Trekkfugltilværelse

I Spania overvintre Leif Larsen og hans kone av helsemessige grunner.

– Det er deilig å kunne gå ut en tur uten å tenke på vinterøy og glatte fortau, sier Larsen.

Om trekkfugltilværelsen ser ut til å gjøre ham godt. Bortsett fra en plagsom forkjølelse i øyeblikket ser han forbauende frisk og sprek ut, og er klar i toppen som en 20-åring.

– Men som du ser er jeg blitt litt gammel og trøtt, sier han, og viser til sin medbrakte stakk.

Vil ikke snakke om seg selv

Det er vanskelig å få Shetlands-Larsen til å snakke om sin egen virksomhet under krigen. Andres betydning kommer han gjerne inn på – helst med en morsom historie. På tross av alvoret var det mange av dem. En historie han trekker på smilebåndet av, er de mange «offiserene» som meldte seg til tjeneste på Vestlandet ved krigens begynnelse. Ved nærmere undersøkelse viste det seg at den militære praksisen stammet fra bergenske bukorps.

Dette berømte ungdomsbildet av Leif Larsen ble tatt på Shetland under krigen da han kom i land fra «Vigra» etter en av sine mange krevende turer til Norge. (Foto: Asbjørn Barlaup).

Shetlands-Larsen er født i Bergen i en søskenflokk på 12, hvorav ni vokste opp. Hans far var fra Os ved Bergen, moren fra Nord-Sjælland i Danmark.

Skolen hadde den unge Leif Larsen lite til overs for. Han ville til sjøs. Han søkte tidlig om opptak på det bergenske skoleskipet «Alfen», men ble avvist fordi han var fargeblind. Til sjøs gikk han likevel, uten formell utdanning. Og han lærte seg fort å navigere etter naturen uten å se etter røde og grønne lykter eller lanterner. Noe som kom godt med i trafikken på Shetland en del år senere.

Shetlands-gjengen

I løpet av krigsårene opplevde Leif Larsen mer spenning enn de fleste gjør i løpet av et helt liv. 198 turer gjennomførte Shetlands-gjengen i løpet av fire år. Larsen ledet 52 av dem. Trafikken mellom Shetland og Norge besto for det meste i å sende våpen og annet utstyr til motstandsbevegelsen i Norge, og hente flyktninger tilbake til Shetland.

34 år var han da krigen startet – moden nok til å ta viktige avgjørelser, og ung nok til å tåle de harde påkjenningene. Han innrømmer også at det nok skulle litt mer til enn ungdommelig vågemot for å gjennomføre turene mellom Shetland og Norge.

Leif Larsen tilhørte avdelingen Special Operation Executive (SOE) som hadde sin base

i Lerwick på Shetland under krigen. Avdelingen hadde et utstrakt samarbeid med blant andre Kompani Linge og det britiske forsvaret.

Bitisk helt

Under krigen ville britiske myndigheter gi Leif Larsen den høyeste utmerkelsen som en ikke-britisk offiser kan få – DSO (Distinguished Service Order). Fordi Larsen den gang bare var kvartermester kunne han etter reglementet ikke få denne ordenen. Etter sterkt press fra britiske myndigheter utnevnte til slutt den norske marinen Larsen til fenrik slik at han kunne ta imot sin velfortjente medalje. Mange mener at Shetlands-Larsen burde hatt en enda høyere militær grad for sin innsats under krigen, men manglende formell utdanning i navigasjon på grunn av fargeblindhet umuliggjorde dette. 52 turer på Shetland – så å si uten uhell – var ikke nok til å gjøre unntak fra regelverket.

Etter krigen ble han imidlertid orlogskaptein i den norske marinen før han gikk av med pensjon i slutten av 60-årene.

Torsdag 9. januar møter han noen av sine gjenlevende kamerater fra Shetlands-tiden. Da kommer representanter både fra Kompani Linge og Shetlands-gjengen for å hedre den gamle krigshelt på hans 80-årsdag.